T094 ATĐ 6 (01) Luận A Tỳ Đạt Ma Đại Tỳ Bà Sa Q151-Căn Uẩn-Luận về Đẳng Tâm

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1545

LUAÄN
A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA
Naêm traêm Ñaïi A-la-haùn cuøng taïo luaän.
Tam Taïng Phaùp Sö Huyeàn Trang dòch Phaïn saùng Haù
QUYEÅN 151

CHÖÔNG VI: CAÊN UAÅN (Tieáp Theo)

Phaåm Thöù Tö: LUAÄN VEÀ ÑAÚNG TAÂM (Phaàn 1)

Taâm cuûa taát caû höõu tình neân noùi laø khôûi nhö nhau, truù nhö nhau, dieät nhö nhau chaêng? Nhöõng chöông nhö vaäy vaø giaûi thích veà nghóa cuûa töøng chöông ñaõ lónh hoäi roài, tieáp theo neân phaân bieät roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì muoán laøm cho ngöôøi nghi ngôø coù ñöôïc quyeát ñònh. Ñoù laø caùc loaøi höõu tình, hoaëc coù loaøi thaân hình to lôùn, hoaëc coù loaøi thaân hình nhoû beù. Loaøi thaân hình to lôùn, nhö trong bieån roäng coù caùc höõu tình ñaõ mang laáy töï Theå, thaân löôïng aáy to lôùn, hoaëc laø moät traêm Du-thieän-na, hoaëc laø hai-ba-boán-naêm-saùu-baûy traêm Du-thieän-na, hoaëc laø cho ñeán hai ngaøn moät traêm Du-thieän-na, nhö hình löôïng to lôùn cuûa Haït-la-hoâ vua A-toá-laïc; cao möôøi saùu ngaøn Du-thieän-na, nhö thaân löôïng cuûa trôøi Saéc Cöùu Caùnh. Thaân hình nhoû beù, nhö muoãi-kieán-raän-reäp vaø caùc loaïi vi truøng, nhöõng ngöôøi maét saùng tuy taùc yù ñeán möùc cuoái cuøng maø cuõng khoâng theå naøo nhìn thaáy. Ñöøng coù sinh loøng nghi ngôø, thaân to lôùn thì taâm cuõng to lôùn, thaân nhoû beù thì taâm cuõng nhoû beù! Muoán laøm cho moái nghi naøy ñöôïc

quyeát ñònh, hieån baøy veà caùc loaøi höõu tình do Ñaïi chuûng maø taïo ra saéc, tuy coù nhieàu-ít maø taâm ñeàu nhö nhau, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Laïi nöõa, caùc loaøi höõu tình, hoaëc coù loaøi ñi laïi chuyeån ñoäng nhanh choùng, hoaëc coù loaøi ñi laïi chuyeån ñoäng chaäm chaïp. Loaøi ñi laïi chuyeån ñoäng nhanh choùng, nhö ngöïa-höôu nai-choàn soùi... Loaøi ñi laïi chuyeån ñoäng chaäm chaïp, nhö saâu boï-giun truøng... Ñöøng coù sinh loøng nghi ngôø, ñi laïi chuyeån ñoäng nhanh choùng thì taâm sinh dieät nhanh choùng, ñi laïi chuyeån ñoäng chaäm chaïp thì taâm sinh dieät chaäm chaïp! Vì laøm cho moái nghi naøy ñöôïc quyeát ñònh, hieån baøy veà caùc loaøi höõu tình tuy do Ñaïi chuûng maø taïo ra saéc, chuyeån ñoäng coù nhanh chaäm, nhöng taâm sinh dieät thì taát caû ñeàu nhö nhau. Laïi nöõa, caùc loaøi höõu tình, hoaëc coù oai nghi tuøy tieän voäi vaøng gioáng nhö gioù baõo, Giaùc Tueä chuyeån dôøi troâi noåi nhö maët trôøi treân soùng; hoaëc coù oai nghi chaäm raõi

saâu naëng gioáng nhö ngoïn nuùi, Giaùc Tueä vaéng laëng chìm saâu nhö ngoïn ñeøn trong nhaø kín. Ñöøng coù sinh loøng nghi ngôø, oai nghi tuøy tieän voäi vaøng-Giaùc Tueä chuyeån dôøi troâi noåi thì taâm sinh dieät mau choùng, oai nghi chaäm raõi saâu naëng-Giaùc Tueä vaéng laëng chìm saâu thì taâm sinh dieät chaäm chaïp! Vì laøm cho moái nghi naøy ñöôïc quyeát ñònh, hieån baøy veà caùc loaøi höõu tình tuy oai nghi coù naëng-nheï, Giaùc Tueä coù chìm-noåi, maø taâm sinh dieät thì taát caû ñeàu nhö nhau. Hoûi: Neáu taâm cuûa caùc höõu tình sinh dieät nhö nhau, thì taïi sao oai nghi coù naëng-nheï, Giaùc Tueä coù chìm-noåi? Ñaùp: Coù caùc höõu tình ñoái vôùi nhieàu caûnh giôùi coù nhieàu taâm khôûi leân, coù caùc höõu tình ñoái vôùi moät caûnh giôùi coù nhieàu taâm khôûi leân. Neáu caùc höõu tình ñoái vôùi nhieàu caûnh giôùi khôûi leân nhieàu taâm, thì oai nghi tuøy tieän voäi vaøng-Giaùc Tueä chuyeån dôøi troâi noåi; neáu caùc höõu tình ñoái vôùi moät caûnh giôùi khôûi leân nhieàu taâm, thì oai nghi chaäm raõi saâu naëng-Giaùc Tueä vaéng laëng chìm saâu. Bôûi vì nhöõng nhaân duyeân nhö vaäy, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Hoûi: Taâm cuûa taát caû höõu tình neân noùi laø khôûi nhö nhau, truù nhö nhau, dieät nhö nhau chaêng? Ñaùp: Ñuùng nhö vaäy. Hoûi: Laø taâm cuûa taát caû höõu tình sinh nhö nhau-dieät nhö nhau, taát caû taâm aáy moät saùt-na sinh, moät saùt-na dieät chaêng? Hay khoâng phaûi laø taâm cuûa taát caû höõu tình sinh nhö nhau-dieät nhö nhau, cuõng khoâng phaûi laø taát caû taâm aáy moät saùt-na sinh, moät saùt-na dieät chaêng? Giaû söû nhö vaäy thì coù gì sai? Neáu taâm cuûa taát caû höõu tình sinh nhö nhau-dieät nhö nhau, taát caû taâm aáy moät saùt-na sinh, moät saùt-na dieät, phaàn vò coù taâm thì coù theå

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 151 5

nhö vaäy, phaàn vò khoâng coù taâm thì theá naøo? Ñoù laø luùc tieán vaøo Ñònh Voâ töôûng-Ñònh Dieät taän, taâm cuûa höõu tình khaùc cuõng sinh cuõng dieät, taâm aáy dieät maø khoâng sinh; luùc ra khoûi Ñònh Voâ töôûng-Ñònh Dieät taän, taâm cuûa höõu tình khaùc cuõng dieät cuõng sinh, taâm aáy sinh maø khoâng dieät; luùc truù trong Ñònh Voâ töôûng-Ñònh Dieät taän, taâm cuûa höõu tình khaùc cuõng sinh cuõng dieät, taâm aáy khoâng sinh-khoâng dieät, taïi sao coù theå noùi laø taâm sinh dieät nhö nhau cuøng trong moät saùt-na? Neáu khoâng phaûi laø taâm cuûa taát caû höõu tình sinh nhö nhau-dieät nhö nhau, cuõng khoâng phaûi laø taát caû taâm aáy moät saùt-na sinh, moät saùt-na dieät, thì trong naøy ñaõ noùi neân hieåu theá naøo? Ñoù laø taâm cuûa taát caû höõu tình khôûi nhö nhau-truù nhö nhau-dieät nhö nhau. Ñaùp: Neân ñöa ra caùch noùi naøy: Taâm cuûa taát caû höõu tình sinh nhö nhau-dieät nhö nhau, taát caû taâm aáy moät saùt-na sinh, moät saùt-na dieät. Hoûi: Phaàn vò coù taâm thì coù theå nhö vaäy, phaàn vò khoâng coù taâm thì theá naøo? Ñaùp: Phaàn vò coù taâm thì coù theå nhö vaäy, phaàn vò khoâng coù taâm cuõng coù theå nhö vaäy. Nghóa laø luùc tieán vaøo Ñònh Voâ töôûng-Ñònh Dieät taän, nhö taâm cuûa höõu tình khaùc sinh ra, taâm cuûa Ñònh aáy trong saùt-na ñaàu tieân cuõng sinh ra; nhö taâm cuûa höõu tình khaùc dieät ñi, taâm tieán vaøo Ñònh aáy cuõng dieät ñi. Luùc ra khoûi Ñònh Voâ töôûng-Ñònh Dieät taän, nhö taâm cuûa höõu tình khaùc sinh ra, taâm ra khoûi Ñònh aáy cuõng sinh ra; nhö taâm cuûa höõu tình khaùc

dieät ñi, taâm cuûa Ñònh aáy trong saùt-na cuoái cuøng cuõng dieät ñi. Luùc truù trong Ñònh Voâ töôûng-Ñònh Dieät taän, nhö taâm cuûa höõu tình khaùc cuõng sinh cuõng dieät trong töøng saùt-na, taâm trong thôøi gian cuûa Ñònh aáy cuõng sinh cuõng dieät qua töøng saùt-na. Vì vaäy, phaàn vò coù taâm-khoâng coù taâm ñeàu coù theå nhö vaäy. Coù Sö khaùc noùi: Khoâng phaûi laø taâm cuûa taát caû höõu tình sinh nhö nhau-dieät nhö nhau, cuõng khoâng phaûi laø taát caû taâm aáy moät saùt-na sinh, moät saùt-na dieät. Nghóa laø coù luùc taâm cuûa höõu tình dieät maø khoâng sinh, nhö luùc tieán vaøo Ñònh Voâ töôûng-Ñònh Dieät taän; hoaëc coù luùc taâm cuûa höõu tình sinh maø khoâng dieät, nhö luùc ra khoûi Ñònh Voâ töôûng-Ñònh Dieät taän; hoaëc coù luùc taâm cuûa höõu tình khoâng sinh-khoâng dieät, nhö luùc truù trong Ñònh Voâ töôûng-Ñònh Dieät taän; hoaëc coù luùc taâm cuûa höõu tình cuõng sinh- cuõng dieät, nhö luùc truù trong phaàn vò coù taâm. Hoûi: Trong naøy ñaõ noùi neân hieåu theá naøo? Ñaùp: Trong naøy döïa vaøo soá löôïng nhö nhau maø noùi, ñöøng coù cho raèng bôûi vì taâm hoaëc laø lôùn-hoaëc laø nhoû cho neân noùi taâm cuûa taát caû höõu tình ñeàu nhö nhau.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 151 6

Noùi nhö vaäy thì taâm cuûa taát caû höõu tình khôûi nhö nhau-dieät nhö nhau, taát caû taâm aáy moät saùt-na sinh, moät saùt-na dieät, bôûi vì phaùp höõu vi töø duyeân sinh ra roài ñeàu laäp töùc dieät ñi. Hoûi: Taâm coù tham-taâm lìa tham, neân noùi laø khôûi nhö nhau, truù nhö nhau, dieät nhö nhau chaêng? Ñaùp: Ñuùng nhö vaäy. Hoûi: Taâm coù saân-lìa saân, coù si-lìa si, qua loa-phaân taùn, xuoáng thaáp- leân cao, to lôùn-nhoû beù, traïo cöû-khoâng traïo cöû, khoâng vaéng laëng-vaéng laëng, khoâng ñònh-ñònh, khoâng tu-tu, khoâng giaûi thoaùt-giaûi thoaùt, neân noùi laø khôûi nhö nhau, truù nhö nhau, dieät nhö nhau chaêng? Ñaùp: Ñuùng nhö vaäy. Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Caùc taâm nhieãm oâ thì taùnh aáy naëng neà chìm xuoáng, caùc taâm thieän thì taùnh aáy nheï nhaøng leân cao. Ñöøng coù sinh loøng nghi ngôø cho raèng taâm nhieãm sinh dieät chaäm chaïp, taâm thieän sinh dieät mau choùng! Vì laøm cho moái nghi naøy ñöôïc quyeát ñònh, maø hieån baøy veà hai loaïi taâm coù thôøi gian sinh dieät nhö nhau. Do hai nghóa cho neân taâm goïi laø coù tham: 1. Töông öng vôùi tham. 2. Bò tham raøng buoäc. Neáu chæ töông öng vôùi tham cho neân goïi laø taâm coù tham, thì phaåm töông öng vôùi saân..., vaø thieän höõu laäu-voâ phuù voâ kyù phaûi goïi laø taâm lìa tham. Nhöng maø nhöõng loaïi aáy cuõng goïi laø taâm coù tham, bôûi vì tham ñaõ raøng buoäc. Tuy do hai nghóa cho neân taâm goïi laø coù tham, maø trong naøy chæ döïa vaøo nghóa Töông öng ñeå noùi, bôûi vì khoâng coù taïp loaïn. Cuõng do hai nghóa cho neân taâm goïi laø lìa tham: 1. Khoâng töông öng vôùi tham. 2. Laø ñoái trò vôùi tham. Neáu chæ laø khoâng töông öng vôùi tham cho neân goïi laø taâm lìa tham, thì phaåm töông öng vôùi saân..., cuõng phaûi goïi laø taâm lìa tham. Nhöng maø nhöõng loaïi aáy khoâng neân goïi laø taâm lìa tham, bôûi vì coù nhieãm oâ. Tuy do hai nghóa cho neân taâm goïi laø lìa tham, maø trong naøy chæ döïa vaøo Ñoái trò vôùi tham ñeå noùi, bôûi vì khoâng coù taïp loaïn. Coù saân-lìa saân... ñeàu döïa theo ñaây maø bieát. Vì theá cho neân trong naøy phaûi ñöa ra caùch noùi naøy: Taâm coù tham, ñoù laø töông öng vôùi tham.

Taâm lìa tham, ñoù laø ñoái trò vôùi tham. Taâm coù saân, ñoù laø töông öng vôùi saân. Taâm lìa saân, ñoù laø ñoái trò vôùi saân. Taâm coù si, ñoù laø töông öng vôùi si. Taâm lìa si, ñoù laø ñoái trò vôùi si. Taâm qua loa, ñoù laø taâm thieän thaâu nhieáp theo caûnh. Taâm phaân taùn, ñoù laø taâm

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 151 7

nhieãm phoùng tuùng theo caûnh. Caùc Luaän sö cuûa nöôùc Kieän-ñaø-la noùi: Taâm töông öng vôùi nguû goïi laø sô löôïc. Bôûi vì Ñöùc Theá Toân noùi nguû goïi laø taâm sô löôïc. Nhö trong kinh noùi: "Theá naøo laø nguû meâ? Ñoù laø ôû phaàn vò nguû meâ, taâm tuï vaøo taûn ra qua loa." Hoûi: Laøm theá naøo giaûi thích thoâng suoát trong chöông Kieán Uaån ñaõ noùi? Chöông aáy noùi: "Boán trí nhaän bieát nhö thaät veà taâm qua loa, ñoù laø Phaùp trí-Loaïi trí-Ñaïo trí-Theá tuïc trí. Moät trí nhaän bieát nhö thaät veà taâm phaân taùn, ñoù laø Theá tuïc trí." Ñaùp: Chöông aáy noùi khoâng caàn phaûi thoâng hieåu, bôûi vì ngöôïc vôùi caùch noùi cuûa ngöôøi khaùc maø soaïn luaän. Neáu muoán thoâng hieåu thì neân söûa laïi vaên aáy: Taâm qua loa-taâm phaân taùn-taâm xuoáng thaáp cuøng moät trí nhaän bieát nhö thaät, ñoù laø trí Theá tuïc. Taâm leân cao, boán trí cuøng nhaän bieát nhö thaät, noùi nhö tröôùc. Caùch noùi aáy phi lyù. Neáu noùi nhö vaäy thì taâm nguû nhieãm oâ, leõ ra cuõng qua loa cuõng phaân taùn, bôûi vì töông öng vôùi nguû laø nhieãm oâ. Muoán laøm cho khoâng coù sai laàm nhö vaäy, cho neân nhö tröôùc ñaõ noùi laø hôïp lyù. Taâm xuoáng thaáp, ñoù laø taâm nhieãm oâ töông öng vôùi giaûi ñaõi. Taâm leân cao, ñoù laø taâm thieän töông öng vôùi tinh tieán. Taâm nhoû beù, ñoù laø taâm nhieãm oâ, bôûi vì nhoû beù maø sinh ra thoùi quen. Taâm to lôùn, ñoù laø taâm thieän, bôûi vì to lôùn maø sinh ra thoùi quen. Hoûi: Thoùi quen cuûa voâ löôïng höõu tình laø caùc haønh aùc chöù khoâng phaûi laø caùc haønh dieäu, taâm nhieãm oâ hieän roõ tröôùc maét khoâng phaûi laø caùc taâm thieän, taïi sao goïi laø taâm nhieãm oâ bôûi vì nhoû beù maø sinh ra thoùi quen, taâm thieän bôûi vì to lôùn maø sinh ra thoùi quen? Ñaùp: Khoâng bôûi vì soá nhieàu maø laäp ra teân goïi to lôùn-nhoû beù. Trong naøy, neáu coù theå tu haønh phaùp thieän thì goïi laø to lôùn, coøn laïi goïi laø nhoû beù. Trong ba coõi chæ coù moät Ñöùc Phaät maø goïi laø to lôùn, bôûi vì coù ñuû phaùp thieän; nhöõng loaïi khaùc tuy nhieàu maø goïi laø nhoû beù, bôûi vì caùc phaùp thieän khoâng ñaày ñuû. Coù ngöôøi noùi: Taâm nhieãm oâ goïi laø nhoû beù, bôûi vì ñaït ñöôïc giaù trò nhoû beù, nghóa laø taâm nhieãm oâ khoâng nhôø vaøo gia haïnh, khoâng caàn ñeán cuûa caûi chaâu baùu, chæ khôûi leân moät chuùt taùc yù phi lyù, lieàn noái tieáp nhau chuyeån bieán nhö doøng soâng lôùn tuoân chaûy. Taâm thieän goïi laø to lôùn, bôûi vì ñaït ñöôïc giaù trò to lôùn, nghóa laø caùc taâm thieän caàn phaûi nhôø vaøo gia haïnh, vaø nhieàu gia haïnh, tuy boû ra traêm ngaøn chaâu baùu, maø coù luùc coù theå hieän roõ tröôùc maét, coù luùc khoâng hieän roõ tröôùc maét. Coù ngöôøi noùi: Taâm nhieãm oâ goïi laø nhoû beù, bôûi vì töông öng vôùi ít

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 151 8

caên, nghóa laø caùc taâm nhieãm oâ hoaëc laø töông öng vôùi chæ moät caên, hoaëc laø töông öng vôùi hai caên, chöù khoâng coù ñuû ba caên. Taâm thieän goïi laø to

lôùn, bôûi vì töông öng vôùi nhieàu caên, nghóa laø caùc taâm thieän ñeàu töông öng vôùi ba caên, chöù khoâng coù thieáu huït. Coù ngöôøi noùi: Taâm nhieãm oâ goïi laø nhoû beù, bôûi vì ít tuøy chuyeån, nghóa laø caùc taâm nhieãm oâ chæ coù ba Uaån tuøy chuyeån. Taâm thieän goïi laø to lôùn, bôûi vì nhieàu tuøy chuyeån, nghóa laø caùc taâm thieän, hoaëc coù ba Uaån- hoaëc coù boán Uaån tuøy chuyeån. Coù ngöôøi noùi: Taâm nhieãm oâ goïi laø nhoû beù, bôûi vì ít quyeán thuoäc, nghóa laø caùc taâm nhieãm oâ khoâng coù tu thuoäc vò lai. Taâm thieän goïi laø to lôùn, bôûi vì nhieàu quyeán thuoäc, nghóa laø caùc taâm thieän coù tu thuoäc vò lai. Coù ngöôøi noùi: Taâm nhieãm oâ goïi laø nhoû beù, bôûi vì ít ñoái trò, nghóa laø nhieàu phieàn naõo noái tieáp nhau hieän roõ tröôùc maét, ñoaïn moät ít caên thieän roài sau ñoù trôû laïi noái tieáp nhau. Taâm thieän goïi laø to lôùn, bôûi vì nhieàu ñoái trò, nhö khôûi leân moät nieäm Khoå phaùp trí nhaãn, laäp töùc ñoaïn möôøi loaïi tuøy mieân do kieán Khoå maø ñoaïn cuûa coõi Duïc khieán cho vónh vieãn khoâng khôûi leân. Coù ngöôøi noùi: Taâm nhieãm oâ goïi laø nhoû beù, bôûi vì daãn ñaàu keùm coûi. Nhö theá naøo goïi laø taâm nhieãm oâ daãn ñaàu keùm coûi? Ñoù laø caùc Voâ minh. Nhö noùi Voâ minh laø phaùp daãn ñaàu, cho neân lieàn khôûi leân voâ löôïng phaùp aùc baát thieän, vaø coù theå daãn daét sinh ra khoâng coù Taøm-khoâng coù Quyù; gioáng nhö chuû buoân khoâng coù maét-khoâng coù chaân, khieán cho söï mong caàu cuûa nhöõng ngöôøi buoân khoâng ñöôïc toaïi nguyeän. Taâm thieän goïi laø to lôùn, bôûi vì daãn ñaàu hôn haún. Nhö theá naøo goïi laø taâm thieän daãn ñaàu? Ñoù laø caùc Tueä saùng suoát. Nhö noùi Tueä saùng suoát daãn ñaàu laø phaùp daãn ñaàu, cho neân lieàn khôûi leân voâ löôïng phaùp thieän tuyeät vôøi, laïi coù theå daãn daét sinh ra Taøm-Quyù thuø thaéng, gioáng nhö chuû buoân coù maét-coù chaân, khieán cho söï mong caàu cuûa nhöõng ngöôøi buoân ñaït ñöôïc keát quaû nhö yù. Coù ngöôøi noùi: Taâm nhieãm oâ goïi laø nhoû beù, bôûi vì uy löïc nhoû beù; taâm thieän goïi laø to lôùn, bôûi vì uy löïc to lôùn. Nghóa laø töø voâ thæ ñeán nay ñaõ quen theo phaùp aùc, phaùp thieän vöøa môùi khôûi leân ñeàu laøm cho taát caû phaùp aùc xa lìa. Nhö traûi qua thôøi gian daøi quen theo yù töôûng khoâng coù muoái, luùc vöøa môùi aên muoái thì yù töôûng khoâng coù muoái ñeàu rôøi boû. Laïi nhö trong ngoâi nhaø traûi qua thôøi gian daøi toái taêm, ngoïn ñeøn saùng vöøa môùi ñeán thì boùng toái aáy lieàn tröø heát. Vaû laïi, phaùp thieän ñoaïn boû phaùp aùc vónh vieãn laøm cho khoâng sinh ra, phaùp aùc ñoaïn boû phaùp thieän sau ñoù nhaát ñònh phaûi noái tieáp nhau. Bôûi vì nhöõng nhaân duyeân nhö vaäy, cho neân taâm nhieãm oâ goïi laø

nhoû beù, taâm thieän goïi laø to lôùn. Taâm traïo cöû, ñoù laø taâm nhieãm oâ töông öng vôùi traïo cöû. Taâm khoâng traïo cöû, ñoù laø taâm thieän töông öng vôùi haønh Xaû. Taâm baát tònh, ñoù laø taâm nhieãm oâ töông öng vôùi khoâng vaéng laëng, taát caû phieàn naõo ñeàu laø taùnh khoâng vaéng laëng. Taâm vaéng laëng, ñoù laø taâm thieän töông öng vôùi vaéng laëng, taát caû phaùp thieän ñeàu laø taùnh vaéng laëng. Taâm khoâng ñònh, ñoù laø taâm nhieãm oâ töông öng vôùi taùn loaïn. Taâm ñònh, ñoù laø taâm thieän töông öng vôùi Ñaúng trì. Taâm khoâng tu, ñoù laø taâm ñeàu khoâng tu ñoái vôùi ñöôïc tu- taäp tu. Taâm tu, ñoù laø taâm ñoái vôùi ñöôïc tu- taäp tu

tuøy theo moät, hoaëc laø cuøng tu caû hai. Taâm khoâng giaûi thoaùt, ñoù laø taâm khoâng giaûi thoaùt ñoái vôùi töï taùnh giaûi thoaùt- noái tieáp nhau giaûi thoaùt. Taâm giaûi thoaùt, ñoù laø taâm giaûi thoaùt ñoái vôùi töï taùnh giaûi thoaùt - noái tieáp nhau giaûi thoaùt, tuøy theo moät hoaëc laø caû hai. Hoûi: Thoï löôïng neân noùi laø tuøy taâm chuyeån, hay laø khoâng tuøy taâm chuyeån? Ñaùp: Khoâng tuøy taâm chuyeån. Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Muoán ngaên chaën toâng chæ cuûa ngöôøi khaùc, hieån baøy veà nghóa lyù cuûa mình, ñoù laø Luaän giaû Phaân Bieät noùi thoï löôïng tuøy taâm chuyeån. Hoûi: Vì sao vò aáy ñöa ra caùch noùi naøy? Ñaùp: Bôûi vì döïa vaøo kinh. Nhö trong kinh noùi: “Ba phaùp Thoï-Noaõn-Thöùc hoøa hôïp chöù khoâng phaûi laø khoâng hoøa hôïp, ba phaùp nhö vaäy khoâng coù theå thi thieát taùch bieät khaùc nhau.” Vì vaäy chöùng minh bieát laø thoï löôïng tuøy taâm chuyeån. Vì ngaên chaën caùch noùi aáy, hieån baøy veà thoï löôïng khoâng tuøy taâm chuyeån, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Hoûi: Vì sao thoï löôïng khoâng tuøy taâm chuyeån? Ñaùp: Phaùp tuøy taâm chuyeån quyeát ñònh cuøng vôùi taâm khôûi nhö nhau, truù nhö nhau, dieät nhö nhau; thoï löôïng khoâng phaûi laø cuøng vôùi taâm quyeát ñònh khôûi nhö nhau, truù nhö nhau, dieät nhö nhau. Coù ngöôøi noùi: Phaùp tuøy taâm chuyeån quyeát ñònh cuøng vôùi taâm coù quaû nhö nhau, ñaúng löu nhö nhau, dò thuïc nhö nhau; thoï löôïng khoâng phaûi laø cuøng vôùi taâm quyeát ñònh coù quaû nhö nhau, ñaúng löu nhö nhau, dò thuïc nhö nhau. Coù ngöôøi noùi: Phaùp tuøy taâm chuyeån quyeát ñònh cuøng sinh vôùi taâm, thoï löôïng khoâng phaûi laø quyeát ñònh cuøng sinh vôùi taâm. Coù ngöôøi noùi: Phaùp tuøy taâm chuyeån, phaùp voán nhö vaäy, neáu taâm thieän thì phaùp aáy cuõng thieän, baát thieän- voâ kyù cuõng nhö vaäy. Thoï löôïng chæ laø voâ kyù, neáu tuøy taâm chuyeån thì luùc taâm voâ kyù hieän roõ ôû tröôùc maét,

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 151 10

thoï löôïng coù theå chuyeån; luùc taâm thieän-baát thieän hieän roõ ôû tröôùc maét, thì thoï löôïng phaûi ñoaïn maát. Coù ngöôøi noùi: Phaùp tuøy taâm chuyeån, phaùp voán nhö vaäy, neáu taâm heä thuoäc coõi Duïc thì phaùp aáy cuõng heä thuoäc coõi Duïc, heä thuoäc coõi Saéc- Voâ saéc vaø khoâng heä thuoäc cuõng nhö vaäy. Thoï löôïng chæ heä thuoäc ba coõi maø tuøy theo coõi sinh ra, coõi naøy coù thoï löôïng cuûa coõi naøy chöù khoâng phaûi laø coõi khaùc. Neáu tuøy taâm chuyeån thì sinh ôû coõi Duïc, luùc taâm cuûa coõi Duïc hieän roõ ôû tröôùc maét, thoï löôïng coù theå chuyeån; luùc taâm cuûa coõi Saéc... hieän roõ ôû tröôùc maét, thì thoï löôïng phaûi ñoaïn maát. Cho ñeán sinh ôû coõi Voâ saéc, noùi cuõng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Phaùp tuøy taâm chuyeån, phaùp voán nhö vaäy, neáu taâm laø Hoïc thì phaùp aáy cuõng laø Hoïc, Voâ hoïc-Phi hoïc phi voâ hoïc cuõng nhö vaäy. Thoï löôïng chæ laø Phi hoïc phi voâ hoïc, neáu tuøy taâm chuyeån thì luùc taâm Phi hoïc phi voâ hoïc hieän roõ ôû tröôùc maét, thoï löôïng coù theå chuyeån; luùc taâm Hoïc-taâm Voâ hoïc hieän roõ ôû tröôùc maét, thì thoï löôïng phaûi ñoaïn maát. Coù ngöôøi noùi: Phaùp tuøy taâm chuyeån, phaùp voán nhö vaäy, neáu taâm do kieán maø ñoaïn thì phaùp aáy cuõng do kieán maø ñoaïn, do tu maø ñoaïn vaø khoâng ñoaïn cuõng nhö vaäy. Thoï löôïng chæ laø do tu maø ñoaïn, neáu tuøy taâm chuyeån thì luùc taâm do tu maø

ñoaïn hieän roõ ôû tröôùc maét, thoï löôïng coù theå chuyeån; luùc taâm do kieán maø ñoaïn… hieän roõ ôû tröôùc maét, thì thoï löôïng phaûi ñoaïn maát. Coù ngöôøi noùi: Phaùp tuøy taâm chuyeån, phaùp voán nhö vaäy, taâm coù thì phaùp aáy coù, taâm khoâng coù thì phaùp aáy khoâng coù. Neáu thoï löôïng tuøy taâm chuyeån, thì luùc coù taâm, thoï löôïng coù theå chuyeån; luùc khoâng coù taâm, thì thoï löôïng phaûi ñoaïn maát. töùc laø truù trong Ñaúng chí Voâ töôûng-Dieät taän, vaø sinh ôû coõi Voâ töôûng, luùc taâm khoâng hieän haønh, phaûi goïi laø cheát, bôûi vì khoâng coù Maïng caên. Muoán laøm cho khoâng coù sai laàm nhö vaäy, cho neân thoï löôïng khoâng tuøy taâm chuyeån. Hoûi: Kinh maø Luaän giaû Phaân Bieät ñaõ daãn chöùng phaûi hieåu theá naøo? Nhö noùi: “Ba phaùp Thoï-Noaõn-Thöùc hoøa hôïp chöù khoâng phaûi laø khoâng hoøa hôïp…” Ñaùp: Toân giaû Theá Höõu noùi raèng: “Ñaây laø döïa theo moät sôû y-moät söï noái tieáp nhau maø noùi, nghóa laø ba phaùp naøy ôû trong moät sôû y-moät söï noái tieáp nhau ñeàu coù theå ñaït ñöôïc ñaày ñuû, chöù khoâng noùi laø ba phaùp nhaát ñònh phaûi tuøy chuyeån laãn nhau. Neáu nhö laáy ñieàu ñaõ noùi laøm quyeát ñònh, thì khoâng neân thi thieát Uaån- Xöù- Giôùi khaùc nhau, bôûi vì kinh aáy noùi: “Ba phaùp nhö vaäy khoâng coù theå thi thieát taùch bieät khaùc nhau.” Nhöng Thoï laø do Haønh uaån-Phaùp giôùi-Phaùp xöù thaâu nhieáp, Noaõn laø do Saéc uaån-Xuùc

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 151 11

giôùi-Xuùc xöù thaâu nhieáp, Thöùc laø do Thöùc uaån-baûy Taâm giôùi- YÙ xöù thaâu nhieáp. Vì vaäy khoâng caàn phaûi nhö vaên maø choïn laáy. Vaû laïi, ba phaùp naøy neáu nhaát ñònh hoøa hôïp, thì coõi Voâ saéc phaûi coù Noaõn, trong loaøi phi tình phaûi coù Thoï-Thöùc, Ñònh Voâ töôûng… phaûi coù Thöùc hieän haønh. Neáu chaáp nhaän thì traùi vôùi Chaùnh lyù cuûa Thaùnh giaùo. Vì vaäy khoâng theå tuøy theo vaên maø quyeát ñònh choïn laáy. Caàn phaûi bieát vaên naøy laø döïa vaøo nghóa coù theå coù maø noùi veà hoøa hôïp…” Hoûi: Thoï löôïng neân noùi laø tuøy theo söï noái tieáp nhau maø chuyeån, hay laø vöøa khôûi leân lieàn truù? Ñaùp: Neáu höõu tình coõi Duïc khoâng truù trong Ñaúng chí Voâ töôûng- Dieät taän, thì neân noùi laø tuøy theo söï noái tieáp nhau maø chuyeån. Neáu truù trong Ñaúng chí Voâ töôûng-Dieät taän, vaø höõu tình coõi Saéc-Voâ saéc, thì neân noùi laø vöøa khôûi leân lieàn truù. Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Muoán ngaên chaën toâng chæ cuûa ngöôøi khaùc, hieån baøy veà nghóa lyù cuûa mình. Ñoù laø phaùi Thí Duï khoâng chaáp nhaän coù söï maïng chung khoâng phaûi luùc. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì nhö kinh noùi: “Thoï löôïng keát thuùc khoâng theå cöùu ñöôïc.”Vì vaäy cho neân bieát laø khoâng coù caùi cheát khoâng phaûi luùc. Vì ngaên chaën yù ñoù ñeå hieån baøy laø coù söï maïng chung khoâng phaûi luùc, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Hoûi: Vì sao goïi laø tuøy theo söï noái tieáp nhau maø chuyeån? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi: Tai hoïa baát ngôø goïi laø söï noái tieáp nhau, nghóa laø sinh ôû coõi Duïc khoâng truù trong Ñaúng chí Voâ töôûng-Dieät taän, thoï löôïng tuøy theo tai hoïa baát ngôø noái tieáp nhau maø chuyeån. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì neáu coù ngöôøi ñoái vôùi thoï löôïng khoâng luoân luoân taïo taùc, khoâng luoân luoân chuyeån ñoåi, khoâng nhaän laáy taïo taùc, khoâng nhaän laáy chuyeån ñoåi, ñi

khoâng ñuùng luùc, ñi khoâng ñuùng choã, khoâng tu phaïm haïnh, aên khoâng phuø hôïp, aên khoâng ñuùng möùc, soáng thì khoâng chín, chín thì giöõ laáy; ñoái vôùi ñieàu thích hôïp-khoâng phaûi laø thích hôïp, khoâng coù theå quaùn saùt, khoâng uoáng thuoác thang chöõa beänh, khoâng caàn lôøi khuyeân cuûa thaày thuoác, khoâng traùnh tai hoïa nguy hieåm, laøm nhöõng troø chôi hung aùc. Vì nhöõng ñieàu naøy cho neân thoï löôïng ñaõ bò ruùt ngaén. Neáu coù ngöôøi ñoái vôùi thoï löôïng luoân luoân taïo taùc, luoân luoân chuyeån ñoåi, nhaän laáy taïo taùc, nhaän laáy chuyeån ñoåi, ñi ñuùng luùc, ñi ñuùng choã, tu phaïm haïnh, aên phuø hôïp, aên ñuùng möùc, soáng thì laøm cho chín, chín thì vöùt boû; ñoái vôùi ñieàu thích hôïp-khoâng phaûi laø thích hôïp, coù theå quaùn saùt kyõ caøng, uoáng thuoác thang chöõa beänh, söû duïng lôøi khuyeân cuûa thaày thuoác, traùnh tai hoïa nguy hieåm, xa rôøi troø chôi hung aùc. Nhôø vaøo nhöõng ñieàu naøy cho neân thoï

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 151 12

löôïng khoâng bò ruùt ngaén. Coù ngöôøi noùi: Saéc thaân goïi laø söï noái tieáp nhau, nghóa laø sinh ôû coõi Duïc khoâng truù trong Ñaúng chí Voâ töôûng-Dieät taän, thoï löôïng tuøy theo saéc thaân noái tieáp nhau maø chuyeån. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì neáu thaân thöôøng xuyeân haøi hoøa thì thoï löôïng khoâng ruùt ngaén, neáu thaân suy giaûm hö hoaïi thì thoï löôïng bò ruùt ngaén. Coù ngöôøi noùi: Thaân khaùc goïi laø söï noái tieáp nhau, nghóa laø sinh ôû coõi Duïc khoâng truù trong Ñaúng chí Voâ töôûng-Dieät taän, thoï löôïng tuøy theo thaân khaùc noái tieáp nhau maø chuyeån. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì neáu coù thaân khaùc ñoái vôùi thoï maïng cuûa mình khoâng laøm cho toån haïi thì thoï löôïng khoâng ruùt ngaén, neáu laøm cho toån haïi thì thoï löôïng bò ruùt ngaén. Hoûi: Vì sao goïi laø vöøa khôûi leân lieàn truù? Ñaùp: Tuøy theo nhaân khôûi leân roài lieàn noái tieáp nhau maø truù, khoâng tuøy theo tai hoïa baát ngôø laøm haïi thaân mình-thaân khaùc maø chuyeån. Nghóa laø sinh ôû coõi Duïc ñang truù trong Ñaúng chí Voâ töôûng-Dieät taän, vaø sinh ôû coõi treân, thoï löôïng ñeàu khoâng tuøy theo duyeân beân ngoaøi maø chuyeån. Hoûi: Coõi Duïc khoâng tieán vaøo hai Ñònh khoâng coù taâm, cuõng coù thoï löôïng khoâng tuøy theo duyeân maø chuyeån, vì sao khoâng noùi? Ñaùp: Caàn phaûi noùi maø khoâng noùi thì neân bieát laø nghóa naøy coù khaùc. Coù ngöôøi noùi: Trong naøy noùi veà quyeát ñònh, nghóa laø neáu truù trong hai Ñònh khoâng coù taâm thì thoï löôïng hieän haønh quyeát ñònh khoâng tuøy duyeân maø chuyeån, coøn laïi thì hoaëc laø tuøy duyeân, vì vaäy khoâng noùi ñeán. Coù ngöôøi noùi: Coõi Duïc tuy laø coøn coù luùc khoâng tuøy duyeân maø chuyeån, nhöng bôûi vì hieån baøy roõ raøng veà uy löïc cuûa hai Ñònh, cho neân chæ noùi ñeán hai Ñònh. Nhö trong kinh noùi: “Höõu tình ñaõ ñaït ñöôïc töï Theå coù boán loaïi: 1. Coù loaïi ñaõ ñaït ñöôïc töï Theå, coù theå vì mình laøm haïi chöù khoâng bò loaøi khaùc laøm haïi. 2. Coù loaïi ñaõ ñaït ñöôïc töï Theå, coù theå bò loaøi khaùc laøm haïi chöù khoâng vì mình laøm haïi. 3. Coù loaïi ñaõ ñaït ñöôïc töï Theå, coù theå vì mình laøm haïi cuõng bò loaøi khaùc laøm haïi. 4. Coù loaïi ñaõ ñaït ñöôïc töï Theå, khoâng vì mình laøm haïi cuõng khoâng bò loaøi khaùc laøm haïi. Theá naøo laø höõu tình ñaõ ñaït ñöôïc töï Theå, coù theå vì mình laøm haïi chöù khoâng bò loaøi khaùc laøm haïi? Ñoù laø coù chö Thieân coõi

Duïc bôûi vì vui chôi maø queân, luoân luoân thích trang ñieåm thaân mình, say meâ vui ñuøa vöôït

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 151 13

quaù thôøi gian, heát söùc meät moûi thaát nieäm maø cheát. Laïi coù chö Thieân coõi Duïc bôûi vì yù giaän döõ, coù luùc caêm haän lieác maét nhìn nhau, giaän döõ laâu ngaøy khoâng kìm noåi, töø ñoù maø cheát ñi. Laïi coù moät loaïi, hoaëc laø roàng vaø chim caùnh vaøng, hoaëc laø quyû vaø ngöôøi, hoaëc laø nhöõng loaøi khaùc, coù theå vì mình laøm haïi chöù khoâng phaûi laø bò loaøi khaùc laøm haïi. Theá naøo laø höõu tình ñaõ ñaït ñöôïc töï Theå, coù theå bò loaøi khaùc laøm haïi chöù khoâng vì mình laøm haïi? Ñoù laø ôû trong voû tröùng, hoaëc laø trong thai taïng, caùc caên chöa ñaày ñuû, caùc caên chöa thaønh thuïc. Laïi coù moät loaïi, hoaëc laø roàng vaø chim caùnh vaøng, hoaëc laø quyû vaø ngöôøi, hoaëc laø nhöõng loaøi khaùc, coù theå bò loaøi khaùc laøm haïi chöù khoâng phaûi laø vì mình laøm haïi. Theá naøo laø höõu tình ñaõ ñaït ñöôïc töï Theå, coù theå vì mình laøm haïi cuõng bò loaøi khaùc laøm haïi? Ñoù laø caùc loaøi chim-thuù, hoaëc laø roàng vaø chim caùnh vaøng, hoaëc laø quyû vaø ngöôøi, hoaëc laø nhöõng loaøi khaùc, coù theå vì mình laøm haïi cuõng bò loaøi khaùc laøm haïi. Theá naøo laø höõu tình ñaõ ñaït ñöôïc töï Theå, khoâng vì mình laøm haïi cuõng khoâng bò loaøi khaùc laøm haïi? Ñoù laø sinh ôû coõi Saéc-Voâ saéc, taát caû Trung Höõu, taát caû ñòa nguïc; truù trong Ñònh Voâ töôûng-Ñònh Dieät taän-Ñònh Töø, Tuøy tín haønh-Tuøy phaùp haønh; Boà-taùt ôû thaân cuoái cuøng, meï cuûa Boà-taùt, luùc Boà-taùt ôû trong thai; Chuyeån Luaân Vöông, meï cuûa Luaân Vöông, luùc Luaân Vöông ôû trong thai. Vua- Tieân-söù giaû cuûa Phaät, ngöôøi ñöôïc Phaät thoï kyù, nhö Tröôûng giaû töû Caêng-kyø-la-thuø-ñeå-saéc-ca, Tröôûng giaû töû OÁt-ñaùt-la, Tröôûng giaû töû Ñaït-nhó-la, thaày troø Trò-xa-thaéng-nga, Thôøi-phöôïc-ca, Cöu-ma-la… Ngöôøi ñöôïc Phaät thoï kyù, ñoù laø Boå-ñaëc-giaø-la ôû thaân cuoái cuøng chöa laøm xong nhöõng vieäc laøm, ngöôøi ôû chaâu Baéc Caâu-loâ thôøi kyø baét ñaàu cuûa kieáp, Long vöông Ai-la-phaït-noa, Long vöông Thieän truù, Dieäm Ma vöông…, vaø moät loaïi khaùc ñeàu khoâng laøm haïi. Ñoù goïi laø boán loaïi ñaõ ñaït ñöôïc töï Theå. Ñöùc Theá Toân noùi coù loaïi ñaõ ñaït ñöôïc töï Theå, khoâng vì mình laøm haïi cuõng khoâng bò loaøi khaùc laøm haïi. Luùc aáy Toân giaû Xaù-lôïi-töû, töø choã ngoài maø ñöùng daäy, treäch aùo baøy moät vai, ñaàu goái chaân phaûi saùt ñaát, chaép tay cung kính maø thöa vôùi Ñöùc Phaät raèng: Nhö theá naøo laø höõu tình ñaõ ñaït ñöôïc töï Theå, khoâng vì mình laøm haïi cuõng khoâng bò loaøi khaùc laøm haïi? Ñöùc Phaät baûo vôùi Xaù-lôïi-töû: Höõu tình ôû Phi töôûng phi phi töôûng xöù, khoâng vì mình laøm haïi cuõng khoâng bò loaøi khaùc laøm haïi.” Hoûi: Döïa vaøo luaän maø sinh ra luaän, Toân giaû Xaù-lôïi-töû ñoái vôùi ñieàu ñaõ hoûi naøy laø bieát roõ raøng hay khoâng? Neáu bieát roõ raøng thì taïi sao coøn

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 151 14

hoûi? Neáu khoâng bieát roõ raøng thì laøm sao ñöôïc goïi laø Thanh vaên ñeán baäc cuoái cuøng? Sao noùi laø Ñöùc Theá Toân khoâng theå ôû nôi khoâng phaûi laø ruoäng ñaát, khoâng phaûi laø ñoà ñöïng maø röôùi laøn möa giaùo phaùp, khieán cho

phaùp ñaõ noùi ra troáng roãng, khoâng coù keát quaû? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi: Toân giaû bieát roõ raøng. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì taïi sao coøn hoûi? Ñaùp: Cuõng coù luùc bieát maø coá tình hoûi. Nhö trong Tyø-naïi-da noùi: "Luùc baáy giôø Ñöùc Theá Toân bieát maø coá yù hoûi, bôûi vì laøm cho ñieàu ñaõ noùi ñöôïc roõ raøng." Vaû laïi, Toân giaû aáy tuy töï mình bieát roõ raøng, nhöng vì lôïi ích theâm cho ngöôøi khaùc, vì vaäy cho neân thöa hoûi. Nghóa laø ôû trong chuùng hoäi coù ngöôøi chöa bieát roõ raøng, nhöng bôûi vì khoâng coù löïc Voâ uùy cho neân khoâng theå naøo thöa hoûi Ñöùc Phaät, Toân giaû Xaù-lôïi-töû thaønh töïu löïc Voâ uùy, vì lôïi ích cuûa moïi ngöôøi cho neân tuy bieát maø vaãn hoûi. Coù ngöôøi noùi: Toân giaû cuõng khoâng bieát roõ raøng. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì laøm sao ñöôïc goïi laø Thanh vaên ñeán baäc cuoái cuøng? Ñaùp: Khoâng noùi thì khoâng bieát, noùi roài thì bieát, ñieàu naøy coù gì sai laàm? Hoûi: Sao noùi laø khoâng theå ôû nôi khoâng phaûi laø ruoäng ñaát, khoâng phaûi laø ñoà ñöïng maø röôùi laøn möa giaùo phaùp, khieán cho phaùp ñaõ noùi ra troáng roãng, khoâng coù keát quaû? Ñaùp: Toân giaû Xaù-lôïi-töû tuy khoâng bieát roõ raøng, maø ôû trong chuùng coù ngöôøi khaùc coù theå bieát, nhö Boà-taùt Töø Thò..., cho neân khoâng phaûi laø khoâng coù keát quaû. Neáu laø Tueä voâ laäu thì tuy luùc baáy giôø Xaù-lôïi-töû hôn haún, nhöng neáu nhö Tueä theá tuïc thì Boà-taùt Töø Thò hôn haún, cho neân Ñöùc Phaät trong moät luùc cuøng vôùi Boà-taùt Töø Thò luaän veà Theá tuïc ñeá, maø caùc Ñaïi Thanh vaên nhö Xaù-lôïi-töû... khoâng coù ai coù theå hieåu ñöôïc. Hoûi: Töï Theå cuûa ñòa döôùi cuõng coù loaïi khoâng vì mình laøm haïi cuõng khoâng bò loaøi khaùc laøm haïi, vì sao chæ noùi ñeán Phi töôûng phi phi töôûng xöù? Ñaùp: Neâu ra loaïi sau ñeå hieån baøy loaïi tröôùc, cho neân ñöa ra caùch noùi naøy. Ñöùc Theá Toân coù nôi neâu ra phaàn sau ñeå hieån baøy phaàn tröôùc, nhö vaên naøy... Coù nôi neâu ra phaàn tröôùc ñeå hieån baøy phaàn sau, nhö noùi lìa phaùp aùc baát thieän coù Taàm-coù Töù cuûa coõi Duïc, truù ñaày ñuû trong ñòa Ly sinh hyû laïc cuûa Tónh löï thöù nhaát... Nhö neâu ra phaàn sau ñeå hieån baøy phaàn tröôùc, neâu ra phaàn cuoái cuøng ñeå hieån baøy phaàn baét ñaàu, neâu ra phaàn rôøi khoûi ñeå hieån baøy phaàn tieán vaøo, neâu ra phaàn cöùu caùnh ñeå hieån baøy phaàn gia haïnh, neân bieát

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 151 15

cuõng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Ñòa döôùi khoâng nhaát ñònh, vì vaäy khoâng noùi ñeán. Nghóa laø höõu tình ôû ñòa döôùi ñaõ ñaït ñöôïc töï Theå, hoaëc laø khoâng coù tai hoïa baát ngôø, nhö truù trong Ñònh Voâ töôûng..., hoaëc laø coù tai hoïa baát ngôø, nhö chö Thieân vui chôi queân heát..., Phi töôûng phi phi töôûng xöù nhaát ñònh khoâng coù tai hoïa baát ngôø, cho neân chæ noùi ñeán ñòa aáy. Coù ngöôøi noùi: Trong boán Tónh löï-ba Voâ saéc cuõng coù söï vieäc vui chôi queân heát maø cheát... nhö coõi Duïc, Phi töôûng phi phi töôûng xöù hoaøn toaøn khoâng coù söï vieäc naøy, cho neân chæ noùi ñeán ñòa aáy. Coù ngöôøi noùi: Höõu tình ôû ñòa döôùi ñeàu coù phieàn naõo vôùi theá löïc taêng cao, neáu phieàn naõo aáy hieän roõ tröôùc maét thì thöôøng cheát yeåu, Phi töôûng phi phi töôûng xöù khoâng coù phieàn naõo naøy, vì vaäy Ñöùc Theá Toân chæ noùi ñeán ñòa aáy. Toân giaû Phaùp Cöùu ñöa ra caùch giaûi thích naøy: "Trong naøy vì mình laøm haïi, nghóa laø vì ñaïo ñoái trò cuûa ñòa

mình laøm haïi; bò nôi khaùc laøm haïi, nghóa laø bò ñaïo ñoái trò thuoäc phaïm vi cuûa ñòa treân laøm haïi. Töi Theå cuûa Tónh löi thöù nhaát vì mình laøm haïi, nghóa laø Thaùnh ñaïo cuûa ñòa mình; bò nôi khaùc laøm haïi, nghóa laø ñaïo theá tuïc thuoäc phaïm vi cuûa Tónh löi thöù hai. Cho ñeán töi Theå cuûa Voâ sôû höõu xöù vì mình laøm haïi, nghóa laø Thaùnh ñaïo cuûa ñòa mình; bò nôi khaùc laøm haïi, nghóa laø ñaïo theá tuïc thuoäc phaïm vi cuûa Phi töôûng phi phi töôûng xöù. Töi Theå cuûa Phi töôûng phi phi töôûng xöù khoâng phaûi laø do chính mình laøm haïi, bôûi vì ñòa cuûa mình khoâng coù Thaùnh ñaïo; cuõng khoâng phaûi laø do nôi khaùc laøm haïi, bôûi vì khoâng coù ñaïo theá tuïc thuoäc phaïm vi cuûa ñòa treân. Vì vaäy chæ noùi laø Phi töôûng phi phi töôûng xöù, ñaõ ñaït ñöôïc töi Theå khoâng phaûi laø do mình vaø nôi khaùc laøm haïi.” Hoûi: Truù trong Ñaúng chí Voâ töôûng-Dieät taän, thoï löôïng neân noùi laø chuyeån hay laø truù? Ñaùp: Ñeân noùi laø chuyeån. Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì laøm cho ngöôøi nghi ngôø coù ñöôïc quyeát ñònh. Nghóa laø truù trong Ñaúng chí Voâ töôûng-Dieät taän, caùc taâm-taâm sôû ñeàu khoâng hieän haønh, luùc baáy giôø taâm-taâm sôû phaùp khoâng khôûi-khoâng dieät, ñöøng cho raèng phaàn vò naøy voán coù thoï löôïng hieän haønh, nhö taâm-taâm sôû cuõng khoâng khôûi-khoâng dieät, chæ ngöng laïi nhö vaäy maø truù. Bôûi vì loaïi tröø moái nghi naøy ñeå hieån baøy veà thoï löôïng cuûa phaàn vò naøy khôûi-dieät trong töøng nieäm, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Hoûi: Vì sao goïi laø chuyeån?

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 151 16

Ñaùp: Khôûi-dieät noái tieáp nhau trong töøng saùt-na cho neân goïi laø chuyeån, töùc laø nghóa cuûa söï chuyeån dôøi chöù khoâng phaûi laø döøng laïi. Nhö Ñöùc Theá Toân noùi: “Thoï löôïng cuûa con ngöôøi töø töø heát nhö nöôùc cuûa doøng soâng nhoû.” Hoûi: Neáu thoï löôïng cuûa caùc höõu tình khôûi leân lieàn truù, thì vì sao bieát thoï löôïng aáy töø töø heát? Ñaùp: Bôûi vì ñôøi heát-kieáp heát. Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì laøm cho ngöôøi nghi ngôø coù ñöôïc quyeát ñònh. Nghóa laø vaên tröôùc noùi neáu höõu tình truù trong Ñaúng chí Voâ töôûng-Dieät taän, vaø ôû coõi Saéc-Voâ saéc, thì thoï löôïng neân noùi laø vöøa khôûi leân lieàn truù. Hoaëc coù ngöôøi cho raèng thoï löôïng aáy vöøa khôûi leân thì khoâng dieät. Bôûi vì loaïi tröø moái nghi naøy ñeå hieån baøy veà thoï löôïng hieän haønh aáy, lìa tai hoïa baát ngôø cho neân noùi laø vöøa khôûi leân lieàn truù, maø thaät söï coù sinh-coù dieät trong töøng saùt-na, khieán cho thoï löôïng töø töø heát, vì vaäy maø soaïn ra phaàn luaän naøy. Hoûi: Naêm Uaån ñeàu töø töø heát, vì sao chæ noùi ñeán thoï löôïng? Ñaùp: Trong naøy Ñöùc Theá Toân neâu ra thoï löôïng töø töø heát ñeå hieån baøy veà naêm Uaån ñeàu coù nghóa cuûa töø töø heát. Coù ngöôøi noùi: Thoï löôïng maïnh hôn, ôû trong naøy Ñöùc Phaät neâu ra phaùp maïnh hôn ñeå hieån baøy veà phaùp yeáu keùm, cho neân chæ noùi ñeán thoï löôïng khoâng coøn. Coù ngöôøi noùi: Thoï löôïng coù naêng löïc duy trì naêm Uaån, neáu noùi thoï löôïng khoâng coøn thì neân bieát laø ñaõ noùi veà nghóa cuûa naêm Uaån khoâng coøn. Coù ngöôøi noùi: Thoï löôïng ñoaïn döùt thì Chuùng ñoàng phaàn cuõng ñoaïn döùt, Chuùng ñoàng phaàn ñoaïn döùt thì naêm Uaån cuõng ñoaïn döùt. Ñöùc Phaät tuøy

theo caên baûn maø noùi, cho neân noùi ñeán thoï löôïng khoâng coøn. Coù ngöôøi noùi: Thoï löôïng coù taêng-coù giaûm, coù thònh-coù suy, cho neân Ñöùc Phaät chæ noùi ñeán thoï löôïng. Hoûi: Caùc neõo ñeàu coù nghóa veà thoï löôïng töø töø heát, vì sao chæ noùi thoï löôïng cuûa con ngöôøi töø töø heát? Ñaùp: Bôûi vì Ñöùc Phaät vaøo luùc baáy giôø vì loaøi ngöôøi maø noùi. Coù ngöôøi noùi: YÙ Ñöùc Phaät laáy loaøi ngöôøi laøm ñaàu, hieån baøy veà thoï löôïng trong caùc neõo ñeàu töø töø heát. Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì Ñöùc Phaät laø ñoàng loaïi cuûa loaøi ngöôøi, cho neân phaùp ñaõ noùi ra phaàn nhieàu tuøy thuaän vôùi loaøi ngöôøi. Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì thoï löôïng cuûa loaøi ngöôøi coù nghóa taêng-giaûm-

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 151 17

thònh-suy cao nhaát, nghóa laø luùc baét ñaàu cuûa kieáp thì tuoåi thoï cuûa loaøi ngöôøi laø voâ löôïng, sau ñoù töø töø giaûm ñeán taùm vaïn tuoåi, veà sau laïi tieáp tuïc giaûm cho ñeán chæ coøn möôøi tuoåi. Nghóa veà thoï löôïng cuûa loaøi ngöôøi töø töø heát, roõ raøng coù theå bieát; neõo khaùc thì khoâng nhö vaäy, cho neân Ñöùc Phaät chæ noùi ñeán loaøi ngöôøi. Hoûi: Nöôùc cuûa nhöõng doøng soâng lôùn cuõng coù nghóa töø töø heát, vì sao chæ noùi laø nhö nöôùc cuûa doøng soâng nhoû? Ñaùp: Doøng soâng lôùn thöôøng xuyeân tuoân chaûy khoâng coù theå bieát ñöôïc söï töø töø khoâ heát cuûa noù, khoâng gioáng nhö nöôùc cuûa nhöõng doøng soâng nhoû, coù luùc traøn ñaày nhö luùc muøa Haï tuoân möa, coù luùc khoâ caïn nhö ñeán muøa giaù reùt. Doøng soâng thoï löôïng cuûa caùc loaøi höõu tình cuõng nhö vaäy, coù luùc traøn ñaày nhö phaàn vò thaùc sinh trong thai meï (kieát sinh), coù luùc hoaøn toaøn khoâng coøn nhö luùc xaû boû thaân maïng, vì vaäy Ñöùc Theá Toân duøng doøng soâng nhoû laøm ví duï. Neáu thoï löôïng cuûa caùc höõu tình khôûi leân lieàn truù, nghóa laø höõu tình truù trong hai Ñònh khoâng coù taâm, vaø höõu tình ôû coõi treân. Ñôøi heát-kieáp heát, coù ngöôøi noùi: Voâ thöôøng vi teá goïi laø ñôøi heát, Voâ thöôøng thoâ thieån goïi laø kieáp heát. Coù ngöôøi noùi: Voâ thöôøng trong töøng saùt-na goïi laø ñôøi heát, Voâ thöôøng trong moät thôøi kyø goïi laø kieáp heát. Coù ngöôøi noùi: Voâ thöôøng cuûa vaät thuoäc veà soá höõu tình goïi laø ñôøi heát, Voâ thöôøng cuûa vaät thuoäc veà soá phi höõu tình goïi laø kieáp heát. Coù ngöôøi noùi: Voâ thöôøng thuoäc veà phaùp beân trong goïi laø ñôøi heát, Voâ thöôøng thuoäc veà phaùp beân ngoaøi goïi laø kieáp heát. Hoûi: Tieán vaøo Ñònh Voâ töôûng coù maáy caên dieät? Cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì caàn phaûi ngaên chaën toâng chæ cuûa ngöôøi khaùc ñeå hieån baøy nghóa lyù cuûa mình. Ñoù laø Luaän sö Phaân Bieät thuoäc phaùi Thí Duï chaáp raèng: Ñònh Voâ töôûng laø taâm vi teá, khoâng theå dieät ñöôïc. Vò aáy ñöa ra caùch noùi naøy: Neáu Ñònh Voâ töôûng hoaøn toaøn khoâng coù taâm, thì Maïng caên ñoaïn roài phaûi goïi laø cheát, khoâng goïi laø Ñònh. Vì ngaên chaën yù ñoù ñeå hieån baøy veà Ñònh Voâ töôûng hoaøn toaøn khoâng coù taâm. Coù ngöôøi chaáp: Ñònh naøy tuy khoâng coù taâm nhöng lìa nhieãm coõi Duïc thì coù theå hieän khôûi, bôûi vì coõi nhö nhau. Vì ngaên chaën yù ñoù ñeå hieån baøy veà Ñònh Voâ töôûng lìa nhieãm cuûa coõi Bieán Tònh thì môùi coù theå hieän roõ tröôùc maét, bôûi vì caàn phaûi duøng Tónh löï thöù tö laøm Ñaúng voâ giaùn duyeân. Vì vaäy Toân giaû Theá Höõu ñöa ra caùch

noùi nhö vaäy: “Theá naøo laø

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 151 18

Ñònh Voâ töôûng? Ñoù laø ñaõ lìa nhieãm cuûa coõi Bieán Tònh, chöa lìa nhieãm cuûa coõi treân, taùc yù rôøi khoûi Töôûng laøm ñaàu tieân, taâm-taâm sôû phaùp dieät ñi thì goïi laø Ñònh Voâ töôûng.” Bôûi vì nhaân duyeân naøy, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Hoûi: Tieán vaøo Ñònh Voâ töôûng coù maáy caên dieät? Ñaùp: Baûy caên, ñoù laø YÙ caên-Xaû caên vaø naêm caên nhö Tín… Hoûi: Taâm-taâm sôû heä thuoäc nôi naøo dieät ñi? Ñaùp: Heä thuoäc coõi Saéc, ñaây laø döïa vaøo töôùng chung thuoäc chuûng loaïi cuûa coõi maø noùi, nhöng chæ heä thuoäc vaøo ñòa Tónh löï thöù tö. Hoûi: Rôøi khoûi Ñònh Voâ töôûng coù maáy caên hieän roõ tröôùc maét? Ñaùp: Baûy caên, nhö tröôùc noùi. Hoûi: Taâm-taâm sôû heä thuoäc nôi naøo hieän roõ tröôùc maét? Ñaùp: Heä thuoäc coõi Saéc, ôû ñaây cuõng döïa vaøo töôùng chung thuoäc chuûng loaïi cuûa coõi maø noùi, nhöng chæ heä thuoäc vaøo ñòa Tónh löï thöù tö. Do ñoù ñaõ noùi chöùng ñöôïc Ñònh Voâ töôûng thì quyeát ñònh laø khoâng coù taâm. Bôûi vì luùc tieán vaøo Ñònh chæ noùi ñeán caùc caên vaø taâm-taâm sôû phaùp dieät ñi, maø khoâng noùi ñeán khôûi leân; vaøo luùc rôøi khoûi Ñònh chæ noùi ñeán caùc caên vaø taâm-taâm sôû phaùp khôûi leân, maø khoâng noùi ñeán dieät ñi.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.